

Lausunto

11.05.2026

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia ja rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti muutettavaksi metsästyslakia siten, että valkoposkihanhi ja merimetsot lisätään riistalajeihin ja täysin rauhoitettujen riistalajien joukkoon. Samalla säädettäisiin lain tasolla tilanteet, joissa rauhoituksesta voidaan poiketa vahinkojen estämiseksi tai lentoturvallisuuden varmistamiseksi suoraan lain nojalla. Valkoposkihanhi metsästys olisi sallittua lentoasemilla sekä satoa korjaamattomilla pelloilla tietyin edellytyksin. Merimetsojen metsästys puolestaan olisi sallittua kalanviljelylaitosten, kalanistutuspaikkojen sekä kaloille tärkeiden lisääntymisalueiden läheisyydessä säädettyjen etäisyys- ja aikarajojen puitteissa. Lajien hyödyntäminen olisi sallittua, mutta myynti kiellettäisiin. Molempien lajien osalta säädettäisiin velvollisuudesta ilmoittaa saaliista. Valkoposkihanhi viljelyvahinkojen korvaaminen ja vahinkojen estäminen jatkuisi kuten ennenkin rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain kautta.

Tavoitteena on vähentää maataloudelle ja kalataloudelle aiheutuvia toistuvia ja laaja-alaisia vahinkoja sekä parantaa lentoturvallisuutta tilanteissa, jossa poikkeuslupamenettely ei mahdollista riittävän nopeaa tai laaja-alaista puuttumista vahinkotilanteisiin. Tavoitteena on samalla huolehtia vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille.

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat erityisesti maatalouden ja kalatalouden vahinkokustannusten vähenemiseen. Viranomaisten tehtäviin vaikutukset kohdistuvat lähinnä lajien seurannan

siirtymisenä Luonnonvarakeskukselle ja poikkeusluvituksen ja saalisilmoitusjärjestelmän ylläpidon siirtymisenä Suomen riistakeskukselle.

Lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus esittää seuraavaa:

Merimetson ja valkuposken kannat ovat nykyisin suotuisalla suojelun tasolla. Mahdollisuus vähentää näiden lintujen aiheuttamia vahinkoja maatalouden ja kalastuksen kannalta ongelmallisissa kohteissa, saattaa parhaimmillaan muuttaa lajeihin kohdistuvaa suhtautumista positiivisemmaksi. Haasteena kuitenkin on, että valkoposkihanhen metsästykseen salliminen ei todennäköisesti vähentäisi lajin viljelyksille aiheuttamia vahinkoja. Viljelysvahinkoja aiheuttavat parvet ovat tyypillisesti kooltaan suuria, jopa tuhansista lintuyksilöistä koostuvia. Lajin metsästys ja tästä aiheutuva häiriö voivat johtaa siihen, että parvet siirtyvät toisaalle niiden ruokailuun soveltuville nurmipelloille. Ylimääräinen lentäminen peltojen välillä lisää lintujen energian ja näin ollen ravinnon tarvetta. Siten metsästys voi johtaa viljelysvahinkojen siirtymiseen toiseen paikkaan ja pahimmillaan laajentaa sekä lisätä vahinkoja hanhien hajaantuessa ruokailemaan laajemmalle alueelle.

Esityksen mukainen muutos merkitsee merkittävää muutosta lajien oikeudellisessa asemassa, mikä edellyttää erityistä varovaisuutta. Elinvoimakeskus korostaa, että lajien siirtäminen metsästyslain piiriin ei saa heikentää niiden suotuisaa suojelutasoa eikä käytännössä ohittaa lintudirektiivin yleistä suojelujärjestelmää. Luonnon monimuotoisuuden kannalta on tärkeää, että pyynti ei ole ensisijainen keino ja ennaltaehkäisevät ratkaisut (elinympäristöohjaus, pelotteet, ajoitus) tulee asettaa etusijalle sekä pyyntiä käytetään vain silloin, kun muut keinot eivät ole riittäviä. Valkoposkihanhen että merimetson vaikutukset vaihtelevat voimakkaasti alueittain ja säätelyn tulisi olla alueellisesti ekologisesti perusteltua. Muutos ei saa johtaa pyyntiin, joka ylittää vahinkojen ehkäisemiseen liittyvän tarpeen. Tärkeää on myös kiinnittää lain toimeenpanossa huomiota siihen, miten voidaan varmistaa, että suojametsästys ei aiheuta häiriötä muille rahoitetuille linnuille. Esimerkiksi samoilla peltoaukioilla valkoposkihanhien kanssa voi levähtää ja ia metsästyksessä kärsiä ainakin kuovi, töyhtöhyppä ja tietyillä paikoilla heinäkurppa. Merimetsojen suojametsästyksessä lintusaarille ja luodoille sekä levähtäville linnuille aiheutuva häiriö tulisi pystyä välttämään.

Esityksessä ei ole erikseen tarkastelu esityksen vaikutusta Värtsilän laakso FI0700025 (Kitee), Lålbyn peltoaukea FI0800162 (Kristiinankaupunki) ja Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen FI0800057 (Vaasa ja Mustasaari) suojeluperusteisiin, erityisesti valkoposkihanhiin. Ensisijaisesti suositellaan näiden alueiden rajaamista esityksen ulkopuolelle.

Esityksen mukaan samanaikaisesti, kun metsästys sallittaisiin, valkuposkihanhien viljelysvahinkojen korvaaminen ja vahinkojen estäminen jatkuisi kuten ennenkin rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain kautta. Viljelysvahinkojen korvaamisen osalta tällainen menettely olisi poikkeuksellinen ja mainitun lain kan-nalta ongelmallinen: laissa tarkoitettu valtion korvausvastuu oikeutetaan sillä, että maanomista-ja ei saa suojelun vuoksi käyttää muita tavanomaisia keinoja, kuten metsästystä, vahinkojen torjumiseen. Nyt puheena olevassa esityksessä valtio olisi vastuussa vahinkojen korvaamisesta, ikään kuin kyseessä olisi rauhoitettu laji. Mikäli metsästys sallitaan, mutta jatketaan samalla täysimääräistä valtion korvausta, voidaan kysyä, että onko kyse tosiasiallisesti poikkeuksellisesta suojelujärjestelmästä, joka ei enää perustu suojelun välttämättömyyteen, vaan kompensoi maa-taloudelle lajin runsautta.

Mikäli valkuposkihanhi lisätään riistalajeihin ja näin ollen sallitaan sen metsästäminen, tulee myös valkuposkihanhien aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaamiseen liittyvät tehtävät ja vahinkojen mahdollinen korvaaminen siirtää Maa- ja metsätalousministeriön vastuulle. Selkeintä olisi ratkaista asia niin, että laji on joko suojeltu ja vahingot korvataan tai laji on metsästettävä ja vahinkojen hallinta kuuluu ensisijaisesti metsästyksen ja paikallisen toiminnan piiriin.

Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen maaseutuyksikkö kannattaa esityksen ehdotusta metsästyslain muuttamisesta siten, että valkuposkihanhi lisättäisiin metsästyslaissa säädettyjen riistalintujen luetteloon.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti.

Asian on esitellyt ylitarkastaja Hannu Mahla ja ratkaissut ma. päällikkö, ympäristöyksikkö Leena Rinkineva-Kantola.

Mahla Hannu
Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus